YÛSUF BİN ÖMER EL-KAVVÂS

Büyük hadîs âlimlerinden. İsmi, Yûsuf bin Ömer bin Mesrûr olup, künyesi Ebü'l-Feth'dir. Ebü'l-Feth el-Kavvâs diye meşhûr olmuştur. Kendi sözlerinden de anlaşıldığı üzere, 303 (m. 915) yılı Zilhicce ayında Bağdâd'da doğdu. Gayet zekî ve çalışkan bir zât olup, hadîs öğrenmek için çok dolaştı ve pekçok sıkıntılara göğüs gererdi. 385 (m. 995) yılında, Rabî-ül-âhır ayının son Cum'a günü, Bağdâd'da vefât etti. Resâfe Câmisi'nde cenâze namazı kılınıp, Ahmed İbni Hanbel'in (radıyallahü anh) yanına defn olundu.

Ebü'l-Feth el-Kavvâs; Ebü'l-Kâsım el-Begâvî, Ebû Bekr bin Ebû Dâvûd, Yahyâ bin Sa'îd, Ahmed bin İshâk bin Behlûl, Ca'fer bin Muhammed bin Mugalles, Hâşim bin Kâsım el-Hâşimî, Ebû Ömer Muhammed bin Yûsuf el-Kâdî, Muhammed bin Hârûn el-Hadramî, Sa'd bin Muhammed, Ya'kûb bin İbrâhîm (Cerrâb diye meşhûrdur), Muhammed bin Abdullah bin Allân, el-Hazzâz, Muhammed bin Mansûr eş-Şeyîve daha pekçok âlimden hadîs-i şerîf öğrenmiştir.

Atîkî, Hallâl, Tenûhî, Abdülazîz el-Ezcî, Muhammed bin Ali bin Feth, Temmâm bin Muhammed el-Hatîb ve pekçok âlim de Ebü'l-Feth el-Kavvâs'dan hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir. Kendisinin haber verdiğine göre, ilk defa onüç yaşında büyük hadîs âlimi Begâvî'ye talebe olup, ilim meclisine katıldı. Daha sonra başka ilim meclislerine de gitti. Uzun müddet büyük âlimlerden ilim okuyup, genç yaşında âlim oldu. Birgün çarşıda babasıyla beraber yürüyordu. Dükkânın birinde yaşlı bir zât onu gördü ve "Ey genç buraya gel" diye çağırıp kendisine, hadîs âlimi olup olmadığını sordu. Hadîs âlimi olduğunu anlayınca İmâm-ı Ahmed bin Hanbel'in buyurduğu şu sözü nakletti: "Yolda hızlı hızlı giden bir kimse görürseniz, biliniz ki o ya mecnûndur veya hadîs âlimidir."

Ebü'l-Hasen bin Cemî", 328 yılında kadı Mehâmilî'den, daha sonra da yirmibeş yaşında bulunan Yûsuf bin Amr el-Kavvâs'dan hadîs-i şerîf yazmıştır. Ezherî, onun adâlet sıfatını taşıyan, sika (sağlam, güvenilir) bir râvi olduğunu söylemiştir.

Ebü'l-Feth el-Kavvâs şöyle anlatır: Kâdı Mehâmilî'nin ilim meclisinde, dört kişi onun kâtipliğini yapıyor, buyurduklarını yazıyordu. Fakat ben ayakta bulunduğumdan, muhaddis Mehâmilî'nin sözlerini pek işitemiyor, bunun için de tam yazamıyordum. Ancak işitebildiğim şeyleri yazdım. Mehâmilî'nin sözünü işitemediğim bu uzak yerden aniden kalktım. Meclisde bulunanlar, benim bu kalkışımı görünce, beni rahatlatmak için yer açtılar ve Mehâmilî'nin yanına kadar ulaşmama izin verdiler. Mehâmilî'nin yanına vardım ve edeble yanına oturdum. Ertesi gün bana gelerek selâm verdi ve bana "Efendim! Sizden, bana hakkınızı helâl etmenizi rica ediyorum" dedi. Ben de "Niçin?" diye sordum. Şöyle cevap verdi: Dün mecliste ayağa kalkdınız ve insanları yararak ileri geçtiniz. Ben de kendi kendime; bu kimsenin insanları yararak ileri geçmesi hadîs-i şerîf dinlemek için değil, diye düşündüm. Gece rü'yâmda Peygamberimizi (aleyhisselâm) gördüm. Bana; "Kim hadîs-i şerîf dinlemek (öğrenmek) isterse, sanki

benden dinlemek isteyen gibidir. Bunun için, hadîs dinlemek (öğrenmek) isteyen kimse, Ebü'l-Feth el-Kavvâs gibi dinlesin" buyurdu.

Ebü'l-Feth el-Kavvâs gayet edebli, âlim, dünyâya kıymet vermeyen, Allahü teâlâdan ilminin çokluğu nisbetinde çok korkan ve bu nisbette çok ibâdet eden bir zâttı. Ali bin Muhammed bin Hasen haber veriyor ki: "Ne zaman Ebü'l-Feth el-Kavvâs'ın yanına gelsem, onu hep namaz kılarken buldum" buyurmuştur. Bergânî ve Ezherî, onun zamanının seçilmiş kimselerinden olduğunu söylemişlerdir. Yine Ezherî: "Ebü'l-Feth el-Kavvâs, duâsı müstecâb olan, kabûl olunan bir zâttır" buyurmuştur. Mekke'de bulunan Ebû Zer Abd bin Ahmed Hirevî'ye yazmış olduğu mektûbunda, Ebü'l-Hasen Dâre Kutnî'nin, "Biz daha çocukken, Ebü'l-Feth el-Kavvâs ile teberrûk ederdik (bereketlenirdik)" buyurduğunu yazmaktadır.

Ebü'l-Feth el-Kavvâs (radıyallahü anh), Hazreti Muâviye'nin (radıyallahü anh) fazîletlerini anlatan bir risale yazdı. Fakat bir fare, bu kitabın birçok yerlerini kemirdi. Ebü'l-Feth (radıyallahü anh) bu fareye bedduâ etti. Fare tavandan düştü ve çırpınarak öldü.

Ebü'l-Feth el-Kavvâs (radıyallahü anh), kerâmetler sahibi, çok ibâdet eden, gayet nâzik ve edebli, âlim bir zât idi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Târih-i Bağdâd cild-14, sh. 325

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 989